

projectbeschrijving voor de leerkracht

PROJECT STIEKEM

Leerlijn Interdisciplinair | Thema Identiteit | Groep 3&4 | nov 2018

Klaar voor de start?

- ✓ Gebruik de digitale versie van dit project.
- ✓ Download dit document op je computer voor het beste gebruik.
- ✓ We gaan ervan uit dat je kennis hebt van de [opzet van COH](#).
- ✓ Vraag bij de voorbereiding zo nodig hulp aan je interne cultuurcoördinator of je cultuurcoach (laat je informeren over de scholingsmogelijkheden).
- ✓ Bereid het project bij voorkeur samen met je collega's voor (vergeet de vakleerkrachten niet).
- ✓ Een bezoek aan een voorstelling, tentoonstelling of vaste collectie in een Haagse culturele instelling is van grote meerwaarde. Zie [CultuurSchakel](#) voor het actuele aanbod.
- ✓ Nodig als dat lukt een kunstenaar uit die betrokken wordt bij de uitvoering van het project. Zie [CultuurSchakel](#).
- ✓ Bedenk van tevoren bij welke onderdelen je ouders kunt inschakelen.
- ✓ Je mag het project 'op maat maken', mits je de fasen van het creatieve proces blijft doorlopen.
- ✓ Trek voor het hele project zes tot acht lesmomenten van 45 minuten uit.
- ✓ Kijk ook even op de [Facebookpagina](#) van Cultuuronderwijs op zijn Haags voor meer informatie en het gebruikersplatform.

Inhoudsopgave

1. Informatie.....	1
2. Introductie.....	3
3. Oriëntatie.....	3
4. Opdracht: Stiekem.....	6

1. Informatie

Lees ter voorbereiding van de COH-lessen onderstaande informatie over de invulling en het doel van het project en manieren om het project te promoten. Ook zijn hieronder de algemene benodigdheden en de begrippenlijst opgenomen.

Wat doen de leerlingen in dit project?

In dit project staat het woord 'stiekem' centraal. Op verschillende manieren ontdekken de leerlingen op welke manieren je leuke, stiekeme dingen kan doen. Ze luisteren naar stiekeme verhalen, bekijken voorbeelden van stiekeme kunst en spelen stiekeme spelletjes. Ze werken aan onzichtbare tekeningen en mantels, luisteren en maken stiekeme muziek met stiekeme bewegingen en creëren tableau vivants waarin dingen lijken te verdwijnen. Vanuit alle kunstdisciplines maken de kinderen kennis met verschillende manieren waarop 'iets stiekem' gemaakt kan worden.

Waarom dit project?

Fantasie en magie speelt op de leeftijd van kinderen in groep 3 en 4 nog een grote rol, ze kunnen zich nog verliezen in spel en maken op deze manier kennis met de wereld. In de opdrachten wordt veel gebruik gemaakt van de zintuigen, ook een manier waarom kinderen de wereld ontdekken. Spel, magie en grapjes maken vormen de basis voor dit project. Daarbij leren de leerlingen wanneer iets nou leuk stiekem is en wanneer niet, wanneer iets grappig is en wanneer niet.

Stroomdiagram

Het stroomdiagram is een hulpmiddel ter ondersteuning van het creatief proces en bij het plannen van de lessen. U werkt van links naar rechts. De kolommen staan voor de fases in het proces. De kleuren van de opdrachten per fase corresponderen met de kleuren van de verschillende uitkomsten. Maak een keuze uit de opdrachten aan de hand van de ontwikkeling en kwaliteiten van de leerlingen. Het proces staat centraal, niet het eindresultaat. Ga samen met de leerlingen het experiment aan.

Doelen

In dit project worden bij de Introductie, de Oriëntatie en de Opdrachten worden steeds een aantal kennisdoelen en vaardigheidsdoelen benoemd. De volgende houdingsdoelen gelden voor het project in het algemeen:

- De leerling heeft een nieuwsgierige houding en is pro-actief
- De leerling kan positief kritisch reflecteren op eigen werk en dat van anderen

Promotie

Het project gaat meer leven als er ook buiten de klas aandacht voor is. Denk na over manieren om het project te promoten.

- Stel ouders op de hoogte van het museumbezoek of de komst van de [👉 kunstenaar in de klas](#).
- Maak flyers voor de eindpresentatie en verspreid deze in de buurt.
- Maak foto's of filmpjes van de diverse presentatiemomenten en deel deze via de schoolwebsite, klassenapp of andere kanalen.
- Zorg dat de redactie van de wijkkrant tijdens de presentatie aanwezig is om een stukje te schrijven.

Algemene benodigdheden

Maak gedurende het hele project gebruik van de volgende ruimtes en materialen:

- klaslokaal of speellokaal
- muziekinstallatie en/of digibord
- digitaal foto- en filmtoestel
- (kleuren)printer
- postervellen en stiften voor de leerkracht om aantekeningen op te maken tijdens gesprekken in de klas

Begrippenlijst Nederlandse taal

Vaktaal

het fluisterconcert
de beweging
de ontwerp-tekening

Algemene woorden

stiekem
het compliment
aardig/niet aardig

Werkwoorden

uitbeelden
verstopp
sissen

de vorm
de kleur
de functie
de decoratie/ de versiering
het tableau vivant

het geheim
grappig/niet grappig
leuk/niet leuk
onzichtbaar
de mantel/ de cape
de blinddoek
de zakdoek
het materiaal
de verrassing
de techniek
het hekwerk
de tegel

klakken
ploppen
neuriën
negeren
verdwijnen
bevriezen
camoufleren
toveren
versieren

2. Introductie

Kennisdoelen	De leerling maakt kennis met verhalen waarin 'stiekem' een rol speelt.
---------------------	--

Vaardigheidsdoelen	De leerling ervaart wat het betekent om iets stiekem te doen.
---------------------------	---

Benodigheden

- kleine verrassingen

Aan de slag in de klas

Verras de leerlingen met een kleinigheid, zoals een gedichtje, spreuk of compliment. Houd rekening met onderstaande punten:

- Zorg voor verschillende verrassingen.
- Stop de verrassing stiekem in het laatje van de leerling en wacht af.
- Als een aantal leerlingen iets gevonden heeft, gaan ze het erover hebben. Bespreek het en laat de leerlingen bedenken hoe het in hun laatje terecht is gekomen. Wie heeft dit stiekem gedaan?
- Vertel het verhaal over de Wichtelmannetjes. In Scandinavische landen komt er tijdens de adventsperiode een Wichtelmannetje op bezoek: een huiskaboutertje dat in de koude, donkere dagen lichtpuntjes brengt. Het gaat om kleine attenties waarmee je iemand echt blij maakt, zoals een lief briefje dat je stiekem in een jaszak stopt, of een boterham in de lunchtrommel die je in de vorm van een hartje snijdt.

3. Oriëntatie

Kennisdoelen	De leerling ervaart wat het betekent om iets stiekems te bedenken en uit te voeren.
---------------------	---

Vaardigheidsdoelen	De leerling:
---------------------------	--------------

- zet bedachte stiekeme acties om in geschreven taal en/of in een tekening;
- beeldt de geschreven en getekende stiekeme acties uit.

Benodigheden

- lege kaartjes
- potloden, stiften

Aan de slag in de klas

Doorloop de vaste oriëntatie-onderdelen: het filosofisch gesprek en het uitvoeren van de opdrachten.

Het filosofisch gesprek

Voer naar aanleiding van de introductie een filosofisch gesprek. Stel hierbij (een aantal van) onderstaande vragen:

- Wanneer is iets stiekem?
- Heb jij wel eens iets stiekem gedaan? Hoe was dat? Hoe voelde jij je dan?
- Kun je iets stiekem doen en iemand blij maken?
- Hoort stiekem bij aardig, of bij onaardig?
- Kun je samen iets stiekem doen?
- Is stiekem en geheim hetzelfde, of is er verschil?

Andere invalshoek: geheimen

- Wanneer is iets geheim? Is een geheim nog een geheim als je het aan iemand anders vertelt?
- Kun je zien of iemand een geheim heeft? Kan iemand aan jou zien of je een geheim hebt?
- Kun je samen een geheim hebben?
- Kan een dier, geheimen hebben? En een boom, de zon, de lucht, een baby? Hoe weet je of het wel of niet zo kan zijn?

Ondersteunende vragen:

- Kun je dat uitleggen?
- Wat bedoel je met...?
- Kun je een voorbeeld geven?
- Betekent wat je zegt...?
- Wat is het verschil tussen ...?

Denkt iemand daar anders over?

Oriëntatieopdracht: stiekermerds

Maak een keuze uit onderstaande opdrachten:

Waar is iedereen gebleven?

Er komt een collega leraar de klas in met de mededeling dat de leerkracht naar de directeur moet gaan voor een overleg. Alleen achtergebleven bedenkt de collega dat hij of zij voor de grap iets stiekems gaat doen. Iedereen of een deel van de leerlingen gaat zich verstoppen. Als u terugkomt, speelt u het spel mee. Bespreek het na met de leerlingen. Hoe is het om iets stiekem te doen?

Stiekeme acties

Doorloop in deze opdracht de volgende stappen:

1. Inventariseer met de leerlingen stiekeme acties, zoals fluisteren, iemand laten schrikken, een koekje stelen, een surprise maken, geheime briefjes schrijven, lezen in bed, je verstoppen, iemand verrassen en besluipen.
2. Schrijf de bedachte acties op kaartjes. Laat de leerlingen op de voorkant de actie uittekenen.
3. Maak een halve kring. Een leerling krijgt een willekeurig kaartje en beeldt de actie uit. De anderen mogen vertellen wat ze gezien hebben.

Reflectievragen

- Hoe reageerde de juf of meester toen jullie allemaal weg waren?
- Hoe voelde het om verstopt te zijn?
- Welke stiekeme actie was het makkelijkst om uit te beelden?
- Van welke stiekeme acties had je nog nooit gehoord?
- Welke stiekeme actie vond jij het leukst? Waarom?
- Welke stiekeme actie vond je echt niet leuk? Waarom?

4. Opdracht: Stiekem

In deze reeks aan opdrachten gaan de leerlingen op verschillende manieren aan het werk n.a.v. het woord stiekem. Ze ontwerpen en maken onzichtbaarheidsmantels, creëren een fluisterconcert, maken een tableau vivants op verschillende manieren, spelen stiekeme spelletjes, bedenken en maken stiekeme geluiden en bewegingen, bedenken stiekeme acties, maken onzichtbare tekeningen en maken kennis met 'stiekeme straatkunst' waarbij ze kleine ingrepen doen in de openbare ruimte. Tijdens de presentatiefase kan met de kinderen gekozen worden voor verschillende presentatievormen waarbij ze hun eigen werk presenteren aan publiek.

Kennisdoelen

De leerling:

- leert dat stiekem leuk en niet leuk kan zijn en ontdekt de verschillen;
- maakt kennis met diverse 'stiekeme' spelletjes;
- maakt 'stiekeme associaties' bij muziek.

Vaardigheidsdoelen

De leerling:

- bedenkt complimenten en maakt hiermee een fluisterconcert waarbij verschillende ritmes en toonhoogtes worden gebruikt;
- maakt n.a.v. het woord stiekem verschillende geluiden en bedenkt hier bewegingen bij;
- ontwerpt een onzichtbaarheidsmantel met verschillende materialen n.a.v. bekeken beeldmateriaal.

Benodigheden

- zakdoek/blinddoek
- tekenmaterialen
- tijdschriften
- stukjes stof
- lijm

Aan de slag in de klas

Doorloop de vaste onderdelen: onderzoek, uitvoeren, presenteren en evalueren.

Onderzoek 1: Het fluisterkruid

Doorloop in deze opdracht onderstaande stappen:

1. Bekijk de aflevering ['Fluisterkruid'](#) uit de VPRO-serie *Verhalen van de boze heks*.
2. Bespreek het filmpje aan de hand van de volgende vragen:
  - Wat is fluisteren?
  - Waarom zou je fluisteren?
  - Is fluisteren beleefd? Wanneer wel en wanneer niet?
3. Besteed aandacht aan het gegeven dat stiekem zowel leuk als niet leuk kan zijn.

- Verzin met de leerlingen leuke complimenten en maak daar een fluisterconcert mee. Denk aan zinnestjes zoals: Ik vind je lief, je hebt een mooie jurk, je bent sterk. Laat de leerlingen de zinnestjes fluisterend zeggen op verschillende toonhoogten en ritmes.
- Neem het fluisterconcert op met uw telefoon. Verras een collega of een leerling met de geluidsopname.

Reflectievragen

-

Onderzoek 2: Niemand zeggen

Begin de dag met een spelletje. Maar een keuze uit onderstaande mogelijkheden:

Zakdoekje leggen

Zie de [tekst van het liedje](#) en de [spelregels](#).

Wie staat er achter me?

Een speler staat met de rug naar de groep. Wijs een aantal leerlingen aan dat stiekem achter hem gaat staan. Heeft de speler gehoord hoeveel kinderen achter hem zijn gaan staan?

Annemaria Koekoek

U of een leerling staat aan de ene kant van het speellokaal met het gezicht naar de muur. De anderen staan aan de andere kant van het lokaal. Ze moeten proberen de overkant bereiken en u aan te tikken. Als u "Annemaria Koekoek" zegt en u zich meteen omdraait, moeten de leerlingen 'bevrozen'. Betrapt u ze op het maken van een beweging, zijn ze af en moeten terug naar de beginpositie. U kunt leerlingen ook op een specifieke manier laten overlopen bijvoorbeeld sluipend, op hanen en voeten, iemand anders vasthouden.

Gebliindoekt

Een leerling leidt een andere, gebliindoekte leerling van A naar B. Zorg voor obstakels op de route. De begeleider mag alleen geluiden maken.

Reflectievragen

- Hoe voelde het toen je de beurt had bij zakdoekje leggen?
- Hoe merkte je dat de zakdoek achter je werd neergelegd?
- Kon je voelen of horen hoeveel kinderen er stiekem achter je gingen staan? Hoe?
- Waar moet je op letten als je zo stiekem mogelijk wilt lopen?
- Geven de spelletjes je een stiekem gevoel? Waarom wel of niet?

Onderzoek 3: Sluip en kruip

Doorloop in deze opdracht onderstaande stappen:

1. Beluister de [Pink Panther Theme Song](#). Welke 'stiekeme associaties' hebben de leerlingen bij deze muziek? Laat ze op een stiekeme manier door het lokaal lopen.
2. Nodig de leerlingen uit om allerlei geluiden met hun stem te maken. Bijvoorbeeld: sissen, klakken, ploppen, neuriën, zachtjes een liedje zingen, zingen op een bepaalde lettergreep.
3. Laat de leerlingen in groepjes oefenen welke bewegingen het beste passen bij een bepaald geluid. Ze kiezen het beste stiekeme geluid met de beste stiekeme beweging.
4. De groepjes laten hun geluid en bijbehorende beweging horen en zien.

Reflectievragen

- Is het alleen mogelijk om stiekem te kruipen en sluipen?
- Kun je ook anders stiekem bewegen? Hoe?
- Waar zou je de stiekeme beweging in het echt kunnen gebruiken?
- Vind je stiekem bewegen fijn of vervelend? Waarom?
- Hoe is het om stiekeme geluiden te maken?
- Wat kun jij beter maken: stiekeme geluiden of stiekeme bewegingen?
- Welke geluiden en bewegingen pasten het beste bij elkaar? Waarom?

Onderzoek 4: Onzichtbaarheidsmantel

Doorloop in deze opdracht onderstaande stappen:

1. Bespreek met de leerlingen dat het heel handig is als je onzichtbaar bent wanneer je iets stiekem wilt doen.
2. Bekijk en bespreek onderstaande YouTube-fragmenten over de onzichtbaarheidsmantel van Harry Potter:
  - [Harry Potter krijgt de mantel cadeau in Harry Potter en de Steen der Wijzen](#)
  - [Harry Potter gebruikt de mantel in Harry Potter en de Gevangene van Azkaban](#)
3. De leerlingen gaan een eigen onzichtbaarheidsmantel ontwerpen. Bekijk en bespreek eerst onderstaande modefoto's van:
  - [studenten aan de Koninklijke Academie voor Beeldende Kunsten \(KABK\)](#)
  - [de Haagse modeontwerper Marije de Haan](#)
4. Laat de leerlingen een ontwerptekening van de mantel maken. Let op vorm, kleuren, decoratie en materiaal. Plak er eventueel textielproefjes bij.
5. Bespreek de ontwerpen en de uitvoerbaarheid ervan.

Reflectievragen

- Waarom is het handig om een onzichtbaarheidsmantel te hebben?
- Waar zou jij als eerste de mantel gebruiken? En waarvoor?
- Welk materiaal heb je gekozen voor je mantel? Waarom?
- Laat de decoratie of de stof iets zien over de functie, het onzichtbaar worden?

Uitvoeren

Kennisdoelen

De leerling:

- maakt kennis met het begrip tableau vivant;
- maakt kennis met 'stiekeme' straatkunst door beeldmateriaal te bekijken.

Vaardigheidsdoelen

De leerling:

- maakt een onzichtbaarheidsmantel n.a.v. zijn ontwerp;
- oefent stiekeme houdingen in een tableau vivant;
- maakt onzichtbare tekeningen met citroensap of wit wasco;
- voeren twee manieren van 'stiekeme straatkunst' uit.

Benodigdheden

- tekenmaterialen
- div. materialen voor de onzichtbaarheidsmantels
- citroensap/wit wascokrijt
- kleine seizoen plantjes voor buiten
- kaart van de buurt

Uitvoeren 1: Ik ben onzichtbaar

In deze opdracht maken de leerlingen een onzichtbaarheidsmantel of -cape aan de hand van hun ontwerpen uit onderzoek 3.4. Houd rekening met onderstaande aandachtspunten:

- Vorm groepjes en schakel de hulp van ouders in.
- U kunt er ook voor kiezen om één cape te maken voor de hele klas, of de opdracht mee te geven als 'huiswerkopdracht'.
- Met de cape kan een leerling zich enige tijd onzichtbaar maken: zich terugtrekken en van de groep afsluiten.
- U kunt de leerlingen ook vertellen dat wie wil de cape vijf minuten mag dragen. Die vijf minuten ben je onzichtbaar en kun je stiekeme dingen doen, zoals dansen door de klas. De andere leerlingen negeren de actie, zij zien zogenaamd niets en concentreren zich op hun werk.

Reflectievragen

- Hoe voelt het om onzichtbaar te zijn in de klas?
- Zou je de cape langer willen dragen? Waarom?
- Zou je de cape ook op andere plekken willen gebruiken? Waar en waarom?
- Hoe is het om iets te zien en net te doen alsof je het niet ziet?

Uitvoeren 2 : De verdwijntruc

Doorloop in deze opdracht onderstaande stappen:

1. Spreek met de leerlingen af dat iedereen op een bepaalde dag alleen witte kleding draagt.
2. Jullie gaan een tableau vivant (levend schilderij) maken. Start met een beviesspel als warming-up. Kies de beste 'stiekeme houdingen' uit en maak daarmee een groepstableau. Vorm vervolgens groepjes en laat de leerlingen een eigen tableau vivant over een stiekeme situatie maken. Maak hier foto's van.
3. Bekijk en bespreek het [werk van Liu Bolin](#) en bekijk [het filmpje van NOS Nieuwsuur](#) over deze kunstenaar.
4. Laat de leerlingen bedenken hoe ze het tableau vivant kunnen laten verdwijnen door het weg te camoufleren. Als de leerlingen in het wit gekleed zijn, neem dan een witte muur. Maak het tableau op de gekozen plek en zorg ervoor dat de gezichten, handen of blote armen verdwijnen door overlapping (dus bijvoorbeeld de handen laten verdwijnen achter de rug van een medeleerling). Maak een foto. Doe ook het tegenovergestelde: het witte tableau tegen een kleurrijke achtergrond. Of bedenk andere mogelijkheden met de leerlingen, zoals bruine en groene kleding in het bos of park.

Reflectievragen

- Hoe was het om het tableau vivant te laten verdwijnen?
- Wat heb je nodig om jezelf te camoufleren?
- Vond je het moeilijk om jezelf te camoufleren?
- Waar zou je nog eens met je klas willen verdwijnen?
- Zou je nog een plek kunnen verzinnen waar je graag zo'n foto zou willen maken met je klasgenoten?
- Kon je jezelf terugvinden op de foto?

Uitvoeren 3 : Ontzichtbare verrassing

Doorloop in deze opdracht onderstaande stappen:

1. Demonstreer de werking van een toverblok. Bespreek met de leerlingen wat er gebeurt. Welk gevoel roept het tevoorschijn toveren van de tekening op? Is dit stiekem, spannend of iets anders?
2. Vorm tweetallen. Laat de leerlingen voor elkaar een onzichtbare verrassing met citroensap tekenen. Een tekening als cadeautje, bijvoorbeeld een mooie bloem, een hartje, een compliment. De verrassing kan zichtbaar worden gemaakt door met een strijkbout over de tekening te gaan. De ontvangers doen dit op een zelfgekozen moment en met hulp van de ouders. Lees eventueel [deze instructie](#).

3. Een andere mogelijkheid is het tekenen met witte wasco op wit papier. Deze tekening wordt zichtbaar door er met waterverf of ecoline overheen te schilderen

Reflectievragen

- Wat vind je van het toverblok? Is het stiekem?
- Hoe was het om te tekenen zonder dat je ziet wat je tekent?
- Hoe voelt het om een onzichtbare tekening aan een ander te geven?
- Ga je vaker een onzichtbare tekening maken? Waarom?

Uitvoeren 4 : Versier me

Doorloop in deze opdracht onderstaande stappen:

1. Bekijk en bespreek met de leerlingen afbeeldingen van versierde hekwerken. Gebruik op Google Afbeeldingen de zoektermen 'artistic wire fence'.
2. Bedenk met de leerlingen welke plek je stiekem mooier wilt maken door de plek te versieren. Dat kan bijvoorbeeld met:
  - vingerbreien/haken ([instructiefilmpje op YouTube](#))
  - weven op karton ([instructiefilmpje op YouTube](#))
  - lapjes en restjes stof
3. Laat de leerlingen werkjes maken met de gekozen techniek. Bedenk met elkaar waar in de wijk de werkjes opgehangen kunnen worden. Denk aan bomen, hekken, elektriciteitshuisjes. Noteer de plek op een kaart. Of werk ter plaatse: zoek een hekwerk en versier en weef met gekozen materialen in het hekwerk.

Reflectievragen

- Hoe was het om stiekem jullie werk buiten te maken of op te hangen?
- Waarom is de gekozen plek een goede plek?
- Mag je je omgeving altijd versieren?

Uitvoeren 5: Onttegel

Doorloop in deze opdracht onderstaande stappen:

1. Bekijk en bespreek [het werk van kunstenaar Annechien Meier](#).
2. Koop met de leerlingen een paar plantjes van het seizoen of haal wat klimop en mos uit het park of bos.

3. Zoek een saai hoekje op het schoolplein. Haal daar stiekem een stoeptegels uit en beplant het vrijgekomen stukje. Geef de stiekeme plek een naam. Of zoek een plekje in de buurt dat groen kan gebruiken. Laat de leerlingen daar de plantjes planten. Maak foto's en markeer de plekken op een kaart.

Reflectievragen

- Vond je het spannend om de plantjes te planten? Waarom?
- Wat zijn de reacties op jullie geheime tuintje?
- Hoe ging het vinden van de juiste plek?

Presenteren

In dit project staat het ontwikkelproces centraal en komt het eindproduct op de tweede plaats. In het creatief stroomdiagram wordt daarom gesproken over uitkomsten. De manier van presenteren staat niet vast, hieronder volgen een aantal suggesties. Het is zelfs heel goed mogelijk dat er een presentatievorm ontstaat die niet is omschreven. Luister en kijk naar de kwaliteiten en voorkeuren van de leerlingen en vergeet uw eigen kwaliteiten niet in te zetten in het proces.

Kennisdoelen	De leerling maakt kennis met verschillende manieren van presenteren.
---------------------	--

Vaardigheidsdoelen	De leerling presenteert actief zelf gemaakt werk.
---------------------------	---

Presenteren 1: Geheime route

Zet samen met de leerlingen een speurtocht uit voor een andere klas of voor de ouders. Gebruik de gegevens van de plattegrond met de stiekeme uitkomsten uit de onderzoekende en uitvoerende opdrachten. De leerlingen worden verspreid over de route. Ze fluisteren stiekeme boodschappen waarmee de deelnemers de route kunnen vinden. Gebruik eventueel de onzichtbaarheidsmantel. De sfeer moet geheimzinnig en stiekem zijn.

Presenteren 2: Stiekem gedoe

Bedenk met de klas een geheimzinnige voorstelling met theatrale en dansante elementen, waarin onzichtbare kinderen fluisteren en sluipen. Gebruik verhalen over de onzichtbaarheidsmantel, het fluisterkruid en de onzichtbare tableaux. Nodig stiekem een andere klas uit of laat de ouders stiekem

meekijken. Betrek de ouders in het complot. De leerkracht nodigt de ouders uit en geeft aan hen de opdracht om stiekem binnen te komen. Ze gluren bijvoorbeeld door de ramen.

Presenteren 3: Stiekem beeld

Maak een collage van de foto's van de stiekeme veranderingen uit de deelopdrachten en hang deze stiekem ergens op. Kies een van de gemaakte werken en aangebrachte veranderingen in de openbare ruimte. Gebruik deze als uitgangspunt voor een groot stiekem werk. Bijvoorbeeld: vijf tot tien stoeptegels weghalen of een paar vierkante meter weefsel door het schoolhek.

Presenteren 4: Eigen presentatievorm

Presenteer de uitkomsten van de diverse opdrachten naar eigen inzicht.

Reflectievragen

-

Evalueren

Bespreek met uw leerlingen het doorlopen proces aan de hand van onderstaande vragen:

- Wat denk je nu bij het woord 'stiekem'?
- Welke opdracht heb je het beste stiekem kunnen uitvoeren?
- Wanneer vond je het moeilijk om iets stiekem te doen of zelf stiekem te zijn?
- Wat ben je over jezelf te weten gekomen tijdens het project?
- Welke nieuwe dingen ben je te weten gekomen over je medeleerlingen?
- Waarop moet je letten als je stiekeme dingen doet?
- Ben je tevreden over jullie eindresultaat?
- Ben je meer of minder een stiekemer geworden?

